

Conèixer-se, informar-se i decidir: l'orientació professional a l'Escola Andorrana

Meritxell Arqués i Tomàs

Actualment l'orientació professional s'ha convertit en un objectiu fonamental de qualsevol sistema educatiu. Ha perdut el caràcter subsidiari i de suport per a aquells alumnes que abandonen l'escolaritat per ser incorporada plenament en el projecte curricular del centre. Les reformes universitàries, els canvis constants en els estudis superiors, la creació de noves titulacions i el ventall d'opcions i possibilitats que presenta el món laboral fan del tot imprescindible dedicar-hi una especial atenció. Per aquest motiu, no s'ha d'entendre com un servei independent que ofereix l'escola per informar els alumnes, al marge del currículum escolar, sinó que està totalment integrada i forma part del PAT (pla d'acció tutorial) de l'escola, juntament amb l'orientació escolar i l'orientació personal. L'acció tutorial és un element més per aconseguir una educació integral dels alumnes. Educació que té com a finalitat el desenvolupament total de la persona i que va més enllà de la mera instrucció. Partir d'una concepció de l'educació i del procés educatiu que persegueixi la formació integral de la persona implica considerar que educar no s'ha de limitar exclusivament a la transmissió de coneixements o al desenvolupament dels aspectes cognitius. L'educació ha d'atendre altres aspectes, com ara l'adquisició de valors, la presa de decisions adequades, l'autoconeixement, l'autoestima...

Per aquest motiu, el programa d'orientació professional forma part de la mateixa pràctica docent i no és únicament el psicopedagog i/o els professionals externs els que tenen la responsabilitat d'orientar els alumnes. Així, tutors, professors de les diferents assignatures, psicopedagog... tothom té el seu paper en aquesta difícil tasca.

D'altra banda, orientar professionalment suposa dotar els nois i noies dels recursos, les competències i la informació suficients perquè ells, juntament amb les seves

famílies, tinguin les eines necessàries per decidir aquella sortida professional més adient. L'escola és la que aconsella i la que guia. La decisió final sempre la tenen el mateix alumne i la seva família.

L'orientació professional s'inicia a primer curs de segona ensenyança amb tota una sèrie de continguts i activitats que se seqüencien i es programen en funció de l'edat i les necessitats dels alumnes en aquesta etapa. Aquest treball és la base i és el que donarà sentit a la feina que posteriorment es realitza a batxillerat.

Quins són els objectius que persegueix l'orientació professional?

1. Afavorir l'autoconeixement de l'alumne, provocant situacions en què hagi de reflexionar al voltant de quins són els seus interessos, les seves capacitats, les seves aptituds, les seves motivacions, el seu context personal...

2. Oferir espais amb material de consulta i suports suficients perquè els alumnes puguin buscar la informació que necessiten i puguin realitzar, així, un procés d'autoorientació.

3. Donar informació sobre les experiències reals, sobre el dia a dia de les diferents professions que ells mateixos han escollit, a través de xerrades de professionals, que actualment estan en actiu.

4. Conèixer la situació laboral al país, així com el funcionament de diverses empreses, a través de visites a diferents sectors professionals.

5. Conèixer la realitat universitària i d'estudis superiors tant a Espanya, com a França, com a Andorra, a través de visites a diferents universitats del país i dels països veïns, i de visites a fires i salons d'ensenyament.

6. Descobrir i donar informació de la formació professional a Andorra, a França i a Espanya.

7. Compartir amb els exalumnes de l'escola la seva experiència una vegada finalitzat el batxillerat.

8. Ajudar en el procés de reorientació d'aquells alumnes que, per diferents motius, no finalitzen el batxillerat.

9. Acompanyar en el procés de presa de decisió, a través d'entrevistes individuals, que permeten aclarir dubtes i/o facilitar informacions, així com verificar la coherència de la decisió final.

Com treballem l'orientació professional?

- L'orientació professional gira al voltant de tres grans objectius:
- L'autoconeixement i/o el coneixement d'un mateix
- La informació
- La presa de decisió

L'autoconeixement i/o el coneixement d'un mateix

1. Conèixer-se

És el primer aspecte que cal treballar des de la segona ensenyança.

Tenim clar que per poder prendre una decisió coherent, raonada i madura és important que els nois i noies es coneguin a si mateixos, és a dir, hagin fet exercicis de reflexió al voltant de quines són les seves capacitats, quines les aptituds, quins són els seus interessos... Ens interessa que reflexionin sobre aspectes com *qui sóc?*, *què m'agrada?*, *què se'm dóna millor?*, *què m'agradaria conèixer?*, *quina és la meua actitud davant un problema?*, *com reaccio?*, *sóc tranquil*, *sóc impulsiu?*, *sóc racional?*, *em deixo portar per les emocions?*

Ens interessa també que reflexionin al voltant de la seva realitat familiar en particular. Podem destacar com a continguts:

- L'autoestima: quines són les meves *qualitats* i quines les meves *competències*?
- Els *valors*
- Les *aptituds* i coneixement de les aptituds que es demanen en cada professió.
- Els *interessos professionals*
- El *rendiment acadèmic*
- El *context familiar*
- La forma d'estudiar

El tipus d'activitats que es realitzen per treballar tot això és molt ampli i va des de les xerrades de professionals del món de la psicologia, fins a activitats de reflexió, qüestionaris, dinàmiques de grup, entrevistes amb el tutor i amb el psicopedagog de centre, visualització de vídeos, documentals...

La finalitat no és *fer-los canviar*, sinó simplement *fer-los pensar*, *fer-los conscients* de les *capacitats* i les *habilitats* que cal exercitar i potenciar si volen realitzar determinades professions.

Aquest treball es realitza durant els quatre anys de segona ensenyança i els dos anys de batxillerat i es treballa en paral·lel amb el segon gran bloc: la informació.

La informació

La informació és la *columna vertebral* de l'orientació professional. El ventall d'opcions que aquests nois/noies tenen al davant, així com els canvis que es produeixen tan ràpidament, fan molt difícil pretendre que tinguin tota la informació per poder prendre una decisió. Per aquest motiu, l'escola és la que organitza i estructura activitats i actuacions encaminades a informar els alumnes del que necessiten en cada moment.

Temporitzar i seqüenciar aquesta informació és també una feina important. L'experiència ens demostra que voler que ho sàpiguen tot al més aviat possible no ens porta enlloc, ja que els nois/noies únicament retenen aquella informació que necessiten per prendre una decisió amb vista al curs següent, una decisió a curt termini.

En aquest sentit treballem al voltant del:

1. Coneixement de l'oferta formativa a Andorra, Espanya i França
2. Coneixement del món laboral i l'empresa al nostre país
3. Recerca d'informació a nivell personal

Coneixement de l'oferta formativa a Andorra, Espanya i França:

1. Visites a les universitats públiques i universitats privades: UAB i UPC, Blanquerna, Abat Oliba, La Salle, UIC, ESADE...

Ens interessa que coneguin diferents universitats, que en vegin els espais, que en visitin les instal·lacions, el campus...

Que entenguin les diferències entre la universitat pública i la privada.

2. Saló Estudia (BCN) i INFOSUP (Tolosa)

Per recollir la màxima informació sobre els estudis superiors en els països veïns.

Fer-los conscients de la quantitat de nois i noies que estan igual que ells.

3. Xerrades de les universitats a l'escola: UPF, Abat Oliba, UIC, ESADE...

Conèixer l'oferta d'estudis de la universitat i entendre els canvis i la incorporació de la universitat a l'EEES.

4. Visita a una residència i/o un col·legi major

5. Visita a l'UdA i al fòrum d'ensenyament superior del Lycée.

6. Visita el Centre de Formació Professional d'Aixovall.

Per a conèixer l'oferta formativa al nostre país.

7. Visita dels alumnes de segona ensenyança al centre de batxillerat.

Coneixement del món laboral i l'empresa al nostre país

8. A segona ensenyança apropem l'escola a l'empresa:

Visita a diferents empreses del país (durant 2 dies) (aquesta feina s'inicia a l'escola amb un treball previ dels professors):

- conèixer la realitat dels diferents sectors laborals,

- entendre que dins una mateixa empresa les tasques que s'hi desenvolupen són molt diverses i les formacions o estudis dels professionals que hi treballen són molt amplis. "M'agradaria treballar en un banc": però, qui treballa en un banc?, què ha estudiat la gent que treballa en un banc?, he de fer ADE per estar en un banc?, si sóc administratiu, puc estar en un banc?

PROJECTES D'ORIENTACIÓ ESCOLA – EMPRESA

Àrea	Curs	Camp professional	Empreses a visitar	Activitat a fer a l'escola
Plàstica	3r	Disseny	SOADCO, Tag Systems, A-Tracció-A, Axò Comunicació	— Unitat didàctica sobre artesanía i disseny — Visita d'un restaurador — Visualització d'un documental
Català	3r	Turisme	Política lingüística	— Pluja d'idees sobre sortides professionals — Elaboració d'un qüestionari per preparar la visita
Naturals	3r	Sanitat	Laboratori Pasteur o Laboratori d'Aigües residuals	— Xerrada per part d'un professional del món sanitari
Informàtica	3r	Informàtica	Escola d'Informàtica d'Andorra	— Pluja d'idees sobre sortides professionals relacionades amb la informàtica
Socials	3r	Banca	Crèdit Andorrà i Banca Mora	— Visualització d'un documental — Debat les sortides professionals relacionades amb la banca
Mecànica	4t	Oficis	Garatge Nogreda	— Treball sobre el funcionament del motor — Qüestionari sobre les condicions laborals en un garatge.

Coneixement de les professions de muntanya: guies, banders i bombers (tallers).

9. A batxillerat apropem l'empresa a l'escola.

Jornada d'orientació a l'escola. Volem:

- Conèixer el dia a dia de les diferents professions que ells mateixos escullen, explicades per professionals en exercici.
- Saber la situació d'aquella professió al nostre país quant a oferta i demanda.
- Rebre consells o preguntar dubtes als companys d'altres anys que ja estan realitzant estudis superiors.

PROGRAMA D'ACTIVITATS:

9.00h - 10.00h Primer torn de xerrades.

10.00-10.30h Esmorzar amb els professionals.

10.30-11.30h Segon torn de xerrades.

SEGON TORN DE XERRADES (10.00-11.30h)

CAMPS PROFESSIONALS	PROFSSIONALS
Dietètica i nutrició	Marta Pons
Dret	Ulús Ruiz
Magisteri, Psicopedagogia i Pedagogia	Joana Obiols, Antònia Darnés i Anna Oliva
Arquitectura	Xavier de Vera
Belles Arts i Història de l'art	Anna Pérez i Ruth Casabella
Medicina i Reumatologia	Dr. Xavier Crespo i Dra. Elena Martínez Castro
Informàtica de gestió i informàtica de sistemes	Sergi Soges i Cristian Lloras
Publicitat i Relacions públiques	Montse Ranchera
Educació física	Jordi Beal i Francesc Puigarnisole
Educació social i Treball social	Loli Terrén i Lala Martínez

12a JORNADA D'ORIENTACIÓ ACADÈMICA I PROFESSIONAL

PRIMER TORN DE XERRADES (9.00-10.00h)

CAMPS PROFESSIONALS	PROFSSIONALS
ADÉ, Econòmiques, Empresarials i Comerç Internacional	Àgda Canet, Vladimir Fernández, Erche Rodríguez i Salomón Bencluch
Psicologia clínica, Psicologia d'empresa	Meritxell Camp i Miquel Clua
Enginyeria telecomunicacions, industrial i electrònica	Jordi Nadal i Jordi Llovera
Disseny gràfic i interiorisme	Pere Moles i Eva Puigdemasa
Biologia, Bioteconologia i Ciències ambientals	Jordi Nicolau, Kiko Cayetano i Kiko Zamora
Humanitats, Història i Sociologia	Juan Micó, Itaki Rubio i Joan Peruga
Periodisme i Comunicació audiovisual	Bru Noya i Àlex Terés
Fisioteràpia	Roger Font
Filosofia i Biologies	Marian Sánchez, Dani Areny i Anna Visent

VISITES A LES EMPRESSES (12.00-13.00h)

- Laboratoris Pasteur
- Hospital Nostra Senyora de Meritxell
- Empresa d'enginyeria (Ecotècnic, SOM)
- RTVA, S.A.
- Diet d'Andorra
- Estàtilia
- CAI
- Policia
- Empresa de publicitat (Segarra i Terres)
- Estudi de disseny gràfic (Estudimorató, S.L.)

10. Recerca d'informació a nivell personal

Dossier informatiu que es presenta als alumnes: amb tota la informació referent a les sortides professionals (FP i universitat), notes de tall, residències i col·legis majors, beques i ajuts a l'estudi...

11. Activitats de recerca d'informació a les tutories.

12. Biblioteca d'orientació al centre.

13. Xerrades informatives amb parets d'alumnes de 2a ensenyança i batxillerat.

14. Trobades amb famílies de manera individual.

15. Informació pàgina web de l'escola.

La presa de decisió

Decidir no és una feina fàcil i molt menys en l'adolescència, quan es produeixen profunds canvis, tant en el pla físic com en el psicològic. Desapareixen uns valors i n'apareixen de nous, i es passa per una etapa, més o menys llarga, d'inseguretat i por. I, encara que sembli contradictori, és en aquests moments quan se'ls demana que prenguin les seves primeres decisions, que encara que no siguin transcendents, sí que són suficientment serioses i requereixen una maduresa i una reflexió importants.

A més a més, existeixen una sèrie de condicionants socials, com la nota de tall que marca la universitat espanyola per accedir a algunes carreres, la impossibilitat de cursar una determinada formació professional al país... que fan que la decisió final no sigui totalment lliure.

Es tracta d'ensenyar-los i exercitar, a través d'activitats pràctiques a l'aula, adaptades a les diferents edats i al grau de maduresa dels nois/es. Cal treballar al voltant de 5 passos:

1. Orientacions davant la dificultat que suposa prendre una decisió, és a dir, acceptar que prendre decisions forma part de la vida i que cal comprometre's i dedicar-hi temps. La presa de decisions implica haver de fer front als problemes, no evitar-los ni resoldre'ls de manera impulsiva.

2. Definició i formulació de la situació per prendre una decisió, és a dir, cal intentar concretar el problema al màxim. Poden ajudar-hi preguntes com: *què és el que vull decidir?, quin objectiu tinc?, qui hi està implicat?, quan he de prendre la decisió?, en quin àmbit l'he de prendre?, per què l'he de prendre?*

3. Generació d'alternatives, és a dir, pensar en totes les possibilitats que tenim al davant per poder decidir-nos.

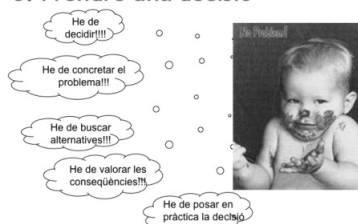
4. Presa de decisió, és a dir, un cop ja tenim totes les possibilitats sobre la taula, cal valorar:

- Les conseqüències que tindrà la meua decisió, tant a curt com a llarg termini.
- Els beneficis que tindrà la decisió per a un mateix i per als altres.
- Si s'és capaç de prendre aquesta decisió.

5. Posada en pràctica i verificació. És important que una vegada presa la decisió no es dubti i es tiri endavant. En cas que les conseqüències no siguin les desitjades, es pot canviar i intentar altres possibilitats.

Aquestes activitats es van realitzant al llarg de tota la segona ensenyança i també

3. Prendre una decisió

durant el batxillerat. Però hi ha tres moments clau de presa de decisió que ens exigeixen una atenció i una dedicació molt més individual: el pas de 3r a 4t (on els alumnes han d'escollir quines assignatures optatives volen cursar, en funció dels seus interessos), el pas de 4t a batxillerat, FP o món laboral, i el pas del batxillerat a la universitat o a l'FP superior. Ho fem a través de tot aquest treball estructurat i sistematitzat i a través d'entrevistes individuals amb cadascun dels alumnes i el psicopedagog del centre.

Entrevistes individuals amb el psicopedagog

El programa d'orientació professional, tant a la segona ensenyança com al batxillerat, finalitza amb una entrevista obligatòria que cada alumne manté amb el psicopedagog del centre. La finalitat d'aquesta entrevista és acabar d'aclarir dubtes i comprovar que la decisió presa és coherent amb les aptituds, capacitats, interessos professionals i possibilitats familiars.

A partir d'aquest moment, l'escola acompanya els alumnes en tot el procés de preinscripció als estudis posteriors (batx., univ., FP...).

I malgrat tota aquesta feina, no podem garantir l'èxit en la presa de decisió final, però si més no, hem pogut posar totes les cartes sobre la taula amb els elements necessaris per prendre una decisió i els hem acompanyat fins al final.

**Enamora't de la teva
feina i no hauràs de
treballar cap dia de la
teva vida!**

Meritxell Arqués i Tomàs
Psicopedagoga al centre de batxillerat de l'Escola Andorrana